

BIJLAGEN
bij het decreet over de onderwijsdoelen
voor de eerste graad van het secundair onderwijs
en het zevende leerjaar gericht op het hoger onderwijs
en diverse andere verwante maatregelen

- Bijlage 1: Onderwijsdoelen voor de eerste graad A- en B-stroom
- Bijlage 2: Onderwijsdoelen voor het zevende leerjaar dat gericht is op het hoger onderwijs
- Bijlage 3: Onderwijsdoelen voor het zevende leerjaar dat gericht is op het hoger onderwijs waaruit de school minstens één onderwijsdoel kiest in functie van de doelgroep en de doorstroom

Bijlage 1 – Onderwijsdoelen voor de eerste graad A- en B-stroom

De onderstaande teksten zijn in hun globaliteit de eindtermen (basislettertheid) en uitbreidingsdoelen Nederlands die conform de Codex Secundair Onderwijs, wat onderwijsdoelen betreft, letterlijk worden opgenomen in de leerplannen.

A-stroom		B-stroom	
Sleutelcompetentie 1: Competenties op het vlak van lichamelijk, geestelijk en emotioneel bewustzijn en gezondheid			
01.0 1	De leerlingen passen technieken voor eerste hulp bij ongevallen toe in een gesimuleerde leeromgeving.	01.0 1	De leerlingen passen technieken voor eerste hulp bij ongevallen toe in een gesimuleerde leeromgeving.
01.0 2	De leerlingen ontwikkelen gezondheidsvaardigheden in functie van hun fysiek en mentaal welzijn binnen verschillende thema's.	01.0 2	De leerlingen ontwikkelen gezondheidsvaardigheden in functie van hun fysiek en mentaal welzijn binnen verschillende thema's.
	<i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.		<i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
01.0 3	De leerlingen voeren conform de beweegrichtlijnen in verschillende bewegingsomgevingen activiteiten uit in verschillende individuele, interactieve en ritmisch expressieve bewegingsdomeinen.	01.0 3	De leerlingen voeren conform de beweegrichtlijnen in verschillende bewegingsomgevingen activiteiten uit in verschillende individuele, interactieve en ritmisch expressieve bewegingsdomeinen.
	<i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context (zoals bewegingsomgevingen en bewegingsdomeinen) waarin het minimumdoel aan bod komt.		<i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context (zoals bewegingsomgevingen en bewegingsdomeinen) waarin het minimumdoel aan bod komt.
01.0 4	De leerlingen ontwikkelen lenigheid, uithouding, snelheid, coördinatie en evenwicht, rekening houdend met de evolutie van hun fysieke capaciteiten.	01.0 4	De leerlingen ontwikkelen lenigheid, uithouding, snelheid, coördinatie en evenwicht, rekening houdend met de evolutie van hun fysieke capaciteiten.
01.0 5	De leerlingen voeren motorische basisvaardigheden uit, rekening houdend met ergonomische principes en de evolutie van hun fysieke capaciteiten.	01.0 5	De leerlingen voeren motorische basisvaardigheden uit, rekening houdend met ergonomische principes en de evolutie van hun fysieke capaciteiten.
01.0 6	De leerlingen passen tactieken en principes toe met respect voor de afgesproken regels en rollen in sport en spel.	01.0 6	De leerlingen passen tactieken en principes toe met respect voor de afgesproken regels en rollen in sport en spel.
	<i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context (zoals de bewegingsdomeinen) waarin het minimumdoel aan bod komt.		<i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context (zoals de bewegingsdomeinen) waarin het minimumdoel aan bod komt.

01.0 7	De leerlingen hanteren in verschillende rollen in sport en spel principes van verantwoord en veilig gedrag <i>Voetroot:</i> Rekening houdend met de context (zoals de bewegingsdomeinen) waarin het minimumdoel aan bod komt.	01.0 7	De leerlingen hanteren in verschillende rollen in sport en spel principes van verantwoord en veilig gedrag <i>Voetroot:</i> Rekening houdend met de context (zoals de bewegingsdomeinen) waarin het minimumdoel aan bod komt.
Sleutelcompetentie 2: Competenties in het Nederlands			
02.0 1	De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten. Tekstkenmerken voor receptie: - Herkenbare structuur, expliciet aangegeven bij teksten met minder samenhang - Grote samenhang - Voornamelijk Standaardnederlands - Frequente en minder frequente woorden - Eenvoudig figuurlijk taalgebruik - Concrete inhoud - Lage tot gemiddelde informatiedichtheid - Tekstsoorten: informatief, persuasief, opiniërend, prescriptief en narratief Bijkomend voor schriftelijke receptie: - Duidelijke lay-out Bijkomend voor mondelinge receptie: - Normaal spreektempo	02.0 1	De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten. Tekstkenmerken voor receptie: - Herkenbare, expliciet aangegeven structuur - Grote samenhang - Voornamelijk Standaardnederlands - Voornamelijk frequente woorden - Heel eenvoudig figuurlijk taalgebruik - Lage informatiedichtheid - Tekstsoorten: informatief, persuasief, opiniërend, prescriptief en narratief Bijkomend voor schriftelijke receptie: - Duidelijke lay-out Bijkomend voor mondelinge receptie: - Laag tot normaal spreektempo
02.0 2	De leerlingen beoordelen doelgericht informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid bij het lezen en luisteren.	02.0 2	De leerlingen beoordelen doelgericht aangereikte informatie op betrouwbaarheid en bruikbaarheid bij het lezen en luisteren.
02.0 3	De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten. Tekstkenmerken voor receptie	02.0 3	De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten. Tekstkenmerken voor receptie

02.0 4	<p>De leerlingen nemen notities bij het lezen en beluisteren van teksten.</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor de geproduceerde tekst:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inhoud en vorm afgestemd op het doel en op de doelgroep 		
02.0 5	<p>De leerlingen spreken en schrijven doelgericht.</p> <p>Minimumvereisten voor productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eenvoudige, herkenbare tekststructuur - Redelijk herkenbare samenhang - Gepast taalgebruik - Gepast register - Concrete inhoud - Grote variatie aan tekstsoorten <p>Bijkomend voor schriftelijke productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gepaste lay-out - Verzorgd taalgebruik met aandacht voor standaardnederlands, spelling, interpunctie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid <p>Bijkomend voor mondelinge productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verzorgd taalgebruik met aandacht voor standaardnederlands, uitspraak, intonatie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid - Gepaste lichaamstaal <p>Met behulp van ondersteunende middelen</p>	02.0 4	<p>De leerlingen spreken en schrijven doelgericht in eenvoudige communicatieve situaties.</p> <p>Minimumvereisten voor productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eenvoudige tekststructuur - Redelijk herkenbare samenhang - Gepast register - Concrete inhoud - Variatie aan tekstsoorten <p>Bijkomend voor schriftelijke productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gepaste lay-out - Taalgebruik met aandacht voor standaardnederlands, spelling, interpunctie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid en correctheid <p>Bijkomend voor mondelinge productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Taalgebruik met aandacht voor standaardnederlands, uitspraak, intonatie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid en correctheid - Gepaste lichaamstaal <p>Met behulp van ondersteunende middelen</p>

02.0 6	De leerlingen drukken zich creatief uit met taal. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt. De leerlingen nemen doelgericht deel aan eenvoudige mondelinge en schriftelijke interactie. Tekstkenmerken voor receptie	02.0 5	De leerlingen drukken zich creatief uit met taal. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt. De leerlingen nemen doelgericht deel aan eenvoudige mondelinge en schriftelijke interactie. Tekstkenmerken voor receptie
02.0 7	Minimumvereisten voor productie De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen. <i>Voetnoot:</i> Dit minimumdoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere minimumdoelen binnen sleutelcompetentie 2. Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	02.0 6	Minimumvereisten voor productie De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen. <i>Voetnoot:</i> Dit minimumdoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere minimumdoelen binnen sleutelcompetentie 2. Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
02.0 8	De leerlingen zetten eerder en nieuwerworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen. Tekstkenmerken voor receptie Minimumvereisten voor productie	02.0 7	De leerlingen zetten eerder en nieuwerworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen. Tekstkenmerken voor receptie Minimumvereisten voor productie
02.0 9	De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen. Onderliggende (kennis)elementen: - Klanken: lange en korte klinkers - Onderscheid klank- en schriftbeeld	02.0 8	De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen. Onderliggende (kennis)elementen: - Onderscheid klank- en schriftbeeld
02.1 0	De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen. Onderliggende (kennis)elementen: - Klanken: lange en korte klinkers - Onderscheid klank- en schriftbeeld	02.0 9	De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen. Onderliggende (kennis)elementen: - Onderscheid klank- en schriftbeeld

<ul style="list-style-type: none"> - Samenstellingen en afleidingen: voorvoegsel, achtervoegsel, meervoud/enkelvoud, verkleinwoord, stam, uitgang - Werkwoordstijden: onvoltooid tegenwoordige tijd, voltooid tegenwoordige tijd, onvoltooid verleden tijd, voltooid verleden tijd, onvoltooid toekomstige tijd; imperatief - Woordsoorten: zelfstandig naamwoord, bijvoeglijk naamwoord, werkwoord, voornaamwoord (zelfstandig, bijvoeglijk, persoonlijk, bezittelijk, aanwijzend, vragend), lidwoord, voegwoord, voorzetsel, telwoord, bijwoord, tussenwerpsel - Zinsdelen: onderwerp, gezegde (doen- en zijn-relatie), persoonsvorm, lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp, bijwoordelijke bepaling - Zinsoorten: ontkennde/bevestigende zinnen, mededelende/vragende/bevelende/uitroepende zinnen, enkelvoudige en samengestelde zinnen - Betekenisrelaties: synoniem, homoniem, letterlijk/figuurlijk - Beeldspraak en vergelijking - Spelling van woorden met vast en veranderlijk woordbeeld - Hoofdletters - Interpunctietekens: punt, komma, vraagteken, aanhalingstekens - Congruentie - Diakritische tekens: trema, koppelteken en apostrof 	<ul style="list-style-type: none"> - Samenstellingen en afleidingen: meervoud/enkelvoud, verkleinwoord - Werkwoorden: stam, uitgang - Woordsoorten: zelfstandig naamwoord, werkwoord, lidwoord - Zinsdelen: onderwerp, persoonsvorm - Zinsoorten: mededelende/vragende/uitroepende zinnen - Betekenisrelaties: letterlijk/figuurlijk - Heel eenvoudige beeldspraak en vergelijking - Spelling van woorden met vast woordbeeld: klankzuivere woorden en hoogfrequente niet-klankzuivere woorden - Spelling van woorden met veranderlijk woordbeeld: klinker in open/gesloten lettergreep, verdubbeling medeklinker - Hoofdletters - Interpunctietekens: punt, vraagteken, uitroepetekens - Congruentie - Werkwoordstijden om verleden, heden en toekomst uit te drukken 		<ul style="list-style-type: none"> - Samenstellingen en afleidingen: meervoud/enkelvoud, verkleinwoord - Werkwoorden: stam, uitgang - Woordsoorten: zelfstandig naamwoord, werkwoord, lidwoord - Zinsdelen: onderwerp, persoonsvorm - Zinsoorten: mededelende/vragende/uitroepende zinnen - Betekenisrelaties: letterlijk/figuurlijk - Heel eenvoudige beeldspraak en vergelijking - Spelling van woorden met vast woordbeeld: klankzuivere woorden en hoogfrequente niet-klankzuivere woorden - Spelling van woorden met veranderlijk woordbeeld: klinker in open/gesloten lettergreep, verdubbeling medeklinker - Hoofdletters - Interpunctietekens: punt, vraagteken, uitroepetekens - Congruentie - Werkwoordstijden om verleden, heden en toekomst uit te drukken
02.1 1	De leerlingen passen inzicht in taalgebruik toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen. Onderliggende (kennis)elementen:	02.1 0	De leerlingen passen inzicht in taalgebruik toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen. Onderliggende (kennis)elementen:

<ul style="list-style-type: none"> - Tekstopbouwende elementen: titel, benadrukte woorden, lay-out, afbeeldingen - Tekststructuur - Structuuraanduiders: signaalwoorden en verwijswaarden - Communicatiemodel: zender, boodschap, ontvanger, kanaal, context, doel - Effecten van non-verbale communicatie en van stereotypering - Beleefdheidsconventies en registers - Taalhandelingen 	<ul style="list-style-type: none"> - Tekstopbouwende elementen: titel, afbeeldingen en eenvoudige lay-out - Structuuraanduiders: signaalwoorden en verwijswaarden - Communicatiemodel: zender, boodschap, ontvanger, kanaal, doel - Effecten van non-verbaal gedrag - Meest elementaire, alledaagse beleefdheidsconventies - Registers - Taalhandelingen 		<ul style="list-style-type: none"> - Tekstopbouwende elementen: titel, afbeeldingen en eenvoudige lay-out - Structuuraanduiders: signaalwoorden en verwijswaarden - Communicatiemodel: zender, boodschap, ontvanger, kanaal, doel - Effecten van non-verbaal gedrag - Meest elementaire, alledaagse beleefdheidsconventies - Registers - Taalhandelingen
02.1 2	De leerlingen geven overeenkomsten en verschillen aan in taaluitingen, tussen standaardtaal, regionale, sociale en situationele taalvariëteiten en tussen talen.	02.1 1	De leerlingen geven overeenkomsten en verschillen aan in taaluitingen, tussen standaardtaal en regionale taalvariëteiten en tussen talen.
02.1 3	De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten. Onderliggende (kennis)elementen: - Elementaire literaire en narratieve concepten: verhaallijn, personages, ruimte en tijd Tekstkenmerken: - Variatie aan genres: fictie en non-fictie <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	02.1 2	De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten. Tekstkenmerken: - Variatie aan genres <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
Sleutelcompetentie 2: Competenties in het Nederlands - Uitbreidingsdoelen			
UD02 .01	De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten. Tekstkenmerken voor receptie: - Herkenbare structuur - Herkenbare samenhang - Standaardnederlands, soms andere taalvariëteiten - Frequente en minder frequente woorden - Eenvoudig figuurlijk taalgebruik	UD02 .01	De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten. Tekstkenmerken voor receptie: - Herkenbare structuur, expliciet aangegeven bij teksten met minder samenhang - Grote samenhang - Voornamelijk Standaardnederlands - Frequente en minder frequente woorden - Eenvoudig figuurlijk taalgebruik

	<ul style="list-style-type: none"> - Concrete inhoud - Gemiddelde tot vrij hoge informatiedichtheid - Tekstsoorten: informatief, persuasief, opiniërend, prescriptief en narratief <p>Bijkomend voor schriftelijke receptie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Duidelijke lay-out <p>Bijkomend voor mondelinge receptie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Normaal spreektempo 		<ul style="list-style-type: none"> - Concrete inhoud - Lage tot gemiddelde informatiedichtheid - Tekstsoorten: informatief, persuasief, opiniërend, prescriptief en narratief <p>Bijkomend voor schriftelijke receptie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Duidelijke lay-out <p>Bijkomend voor mondelinge receptie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Normaal spreektempo
UD02 .02		UD02 .02	De leerlingen beoordelen doelgericht informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid bij het lezen en luisteren.
UD02 .03	De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.	UD02 .03	De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.
UD02 .04	<p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>De leerlingen nemen notities bij het lezen en beluisteren van teksten.</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor de geproduceerde tekst:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inhoud en vorm afgestemd op het doel en op de doelgroep 	UD02 .04	<p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>De leerlingen nemen notities bij het lezen en beluisteren van teksten.</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor de geproduceerde tekst:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inhoud en vorm afgestemd op het doel en op de doelgroep
UD02 .05	<p>De leerlingen spreken en schrijven doelgericht.</p> <p>Minimumvereisten voor productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Herkenbare tekstopbouw - Gepaste en herkenbare tekststructuur - Herkenbare samenhang - Frequente en minder frequente woorden - Eenvoudig figuurlijk taalgebruik - Gepast register - Concrete inhoud - Grote variatie aan tekstsoorten <p>Bijkomend voor schriftelijke productie:</p>	UD02 .05	<p>De leerlingen spreken en schrijven doelgericht.</p> <p>Minimumvereisten voor productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eenvoudige, herkenbare tekststructuur - Redelijk herkenbare samenhang - Gepast taalgebruik - Gepast register - Concrete inhoud - Grote variatie aan tekstsoorten <p>Bijkomend voor schriftelijke productie:</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Tekstopbouwende elementen - Gepaste lay-out - Afhankelijk van de context Standaardnederlands met aandacht voor spelling, interpunctie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid <p>Bijkomend voor mondelinge productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gepaste lichaamstaal - Afhankelijk van de context Standaardnederlands met aandacht voor uitspraak, intonatie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid 	<ul style="list-style-type: none"> - Tekstopbouwende elementen - Gepaste lay-out - Afhankelijk van de context Standaardnederlands met aandacht voor spelling, interpunctie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid <p>Bijkomend voor mondelinge productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gepaste lichaamstaal - Afhankelijk van de context Standaardnederlands met aandacht voor uitspraak, intonatie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid 	<ul style="list-style-type: none"> - Gepaste lay-out - Verzorgd taalgebruik met aandacht voor Standaardnederlands, spelling, interpunctie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid <p>Bijkomend voor mondelinge productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verzorgd taalgebruik met aandacht voor Standaardnederlands, uitspraak, intonatie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid - Gepaste lichaamstaal
UD02 .05	<p>Met behulp van ondersteunende middelen</p> <p>De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor productie</p>	<p>UD02 .06</p> <p>De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor productie</p>
UD02 .06	<p>De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.</p> <p><i>Voetnoot:</i> Dit uitbreidingsdoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere uitbreidingsdoelen binnen sleutelcompetentie 2. Rekening houdend met de context waarin het uitbreidingsdoel aan bod komt.</p> <p>De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor productie</p>	<p>UD02 .07</p> <p>De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.</p> <p><i>Voetnoot:</i> Dit uitbreidingsdoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere uitbreidingsdoelen binnen sleutelcompetentie 2. Rekening houdend met de context waarin het uitbreidingsdoel aan bod komt.</p> <p>De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor productie</p>
UD02 .07	<p>De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor productie</p>	<p>UD02 .08</p> <p>De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor productie</p>

UD02 .08	<p><i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en met de context waarin het uitbreidingsdoel aan bod komt.</p> <p>De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zinsdelen: werkwoordelijk en naamwoordelijk gezegde (doen- en zijn-relatie), voorzetselvoorwerp - Zinssoorten: enkelvoudige en samengestelde zinnen (nevenschikte en ondergeschikte zinnen) 	UD02 .09	<p><i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en met de context waarin het uitbreidingsdoel aan bod komt.</p> <p>De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klanken: lange en korte klankers - Samenstellingen en afleidingen: voorvoegsel, achtervoegsel - Werkwoordstijden: onvoltooid tegenwoordige tijd, voltooid tegenwoordige tijd, onvoltooid verleden tijd, voltooid verleden tijd, onvoltooid toekomstende tijd; imperatief - Woordsoorten: bijvoeglijk naamwoord, voornaamwoord (zelfstandig, bijvoeglijk, persoonlijk, bezittelijk, aanwijzend, vragend), voegwoord, voorzetsel, telwoord, bijwoord, tussenwerpsel - Zinsdelen: gezegde (doen- en zijn-relatie), lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp, bijwoordelijke bepaling - Zinssoorten: ontkennende/bevestigende zinnen, bevelende zinnen, enkelvoudige en samengestelde zinnen - Betekenisrelaties: synoniem, homoniem - Beeldspraak en vergelijking - Spelling van woorden met veranderlijk woordbeeld - Interpunctietekens: komma, dubbele punt, spatie, aanhalingsteken - Diakritische tekens: trema, koppelteken en apostrof
UD02 .09	<p>De leerlingen analyseren het Standaardnederlands als taalsysteem.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aangeleerde kenniselementen uit MD 02.10 en UD 02.08 		

UD02 .10	De leerlingen passen inzicht in taalgebruik toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het uitbreidingsdoel aan bod komt.	UD02 .10	De leerlingen passen inzicht in taalgebruik toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen. Onderliggende (kennis)elementen: - Tekstopbouwende elementen: benadrukte woorden, lay-out, afbeeldingen - Tekststructuur - Communicatiemodel: context - Effecten van non-verbale communicatie en van stereotypering - Beleefdheidsconventies - Taalhandelingen
UD02 .11	De leerlingen geven overeenkomsten en verschillen aan in taaluitingen, taalvariëteiten en talen. Onderliggende (kennis)elementen: - Nationale taalvariëteiten in het Nederlands De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.	UD02 .11	De leerlingen geven overeenkomsten en verschillen aan in taaluitingen, tussen standaardtaal, regionale, sociale en situationele taalvariëteiten en tussen talen.
UD02 .12	Onderliggende (kennis)elementen: - Elementaire literaire en narratieve concepten: eenvoudige stilistische kenmerken, samenhang vorm – inhoud Tekstkenmerken: - Grote variatie aan genres <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het uitbreidingsdoel aan bod komt.	UD02 .12	De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten. Onderliggende (kennis)elementen: - Elementaire literaire en narratieve concepten: verhaallijn, personages, ruimte en tijd Tekstkenmerken: - Variatie aan genres: fictie en non-fictie <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het uitbreidingsdoel aan bod komt.
Sleutelcompetentie 2: Competenties in het Nederlands – Basisgeletterdheid			

BG02 .01	<p>De leerling haalt bij het lezen en luisteren doelgericht het onderwerp en relevante informatie uit niet-fictionele teksten.</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Herkenbare, expliciet aangegeven structuur - Grote samenhang - Voornamelijk Standaardnederlands - Voornamelijk frequente woorden - Heel eenvoudig figuurlijk taalgebruik - Concrete en herkenbare inhoud - Lage informatiedichtheid - Variatie aan tekstsoorten <p>Bijkomend voor schriftelijke receptie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Duidelijke lay-out <p>Bijkomend voor mondelinge receptie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laag tot normaal spreektempo 	BG02 .01	<p>De leerling haalt bij het lezen en luisteren doelgericht het onderwerp en relevante informatie uit niet-fictionele teksten.</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Herkenbare, expliciet aangegeven structuur - Grote samenhang - Voornamelijk Standaardnederlands - Voornamelijk frequente woorden - Heel eenvoudig figuurlijk taalgebruik - Concrete en herkenbare inhoud - Lage informatiedichtheid - Variatie aan tekstsoorten <p>Bijkomend voor schriftelijke receptie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Duidelijke lay-out <p>Bijkomend voor mondelinge receptie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laag tot normaal spreektempo
BG02 .02	<p>De leerling spreekt en schrijft doelgericht in eenvoudige communicatieve situaties.</p> <p>Minimumvereisten voor productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eenvoudige tekststructuur - Redelijk herkenbare samenhang - Frequentie woorden - Concrete inhoud - Variatie aan tekstsoorten - Uitspraak, woordkeuze, zinsbouw, spelling, register en lichaamstaal mogen afwijken zolang ze het overbrengen van de boodschap niet in de weg staan <p>Met behulp van ondersteunende middelen</p>	BG02 .02	<p>De leerling spreekt en schrijft doelgericht in eenvoudige communicatieve situaties.</p> <p>Minimumvereisten voor productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eenvoudige tekststructuur - Redelijk herkenbare samenhang - Frequentie woorden - Concrete inhoud - Variatie aan tekstsoorten - Uitspraak, woordkeuze, zinsbouw, spelling, register en lichaamstaal mogen afwijken zolang ze het overbrengen van de boodschap niet in de weg staan <p>Met behulp van ondersteunende middelen</p>

BG02 .03	De leerling neemt doelgericht deel aan eenvoudige mondelinge en schriftelijke interactie. Tekstkenmerken voor receptie Minimumvereisten voor productie	BG02 .03	De leerling neemt doelgericht deel aan eenvoudige mondelinge en schriftelijke interactie. Tekstkenmerken voor receptie Minimumvereisten voor productie
Sleutelcompetentie 3: Competenties in andere talen			
03.0 1	De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten. Teksten in het Engels en in het Frans Tekstkenmerken voor receptie: - Eenvoudige, herkenbare tekststructuur - Grote samenhang - Hoofdzakelijk frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een beperkte waaijer aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke en educatieve domein - Concrete inhoud - Lage informatiedichtheid - Eenvoudige zinsbouw - Beperkte lengte - Variatie aan tekstsoorten Bijkomend voor schriftelijke receptie: - Duidelijke lay-out Bijkomend voor mondelinge receptie: - Geen of weinig achtergrondruis - Normaal spreektempo met pauzes - Ondersteunende maar natuurlijke intonatie - Heldere uitspraak, duidelijke articulatie - Met visuele ondersteuning - Met ondersteuning van non-verbaal gedrag	03.0 1	De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten. Ten minste teksten in het Frans Tekstkenmerken voor receptie: - Zeer eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven tekststructuur - Zeer grote samenhang - Hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaijer aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve of professionele domein - Concrete, herkenbare inhoud - Zeer lage informatiedichtheid - Zeer eenvoudige zinsbouw - Zeer beperkte lengte - Variatie aan tekstsoorten Bijkomend voor schriftelijke receptie: - Duidelijke lay-out Bijkomend voor mondelinge receptie: - Geen achtergrondruis - Normaal spreektempo met frequente pauzes - Ondersteunende maar natuurlijke intonatie - Heldere uitspraak, duidelijke articulatie - Met visuele ondersteuning

03.0 2	De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten. Teksten in het Engels en in het Frans Tekstkenmerken voor receptie	03.0 2	- Met ondersteuning van non-verbaal gedrag de leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten. Ten minste teksten in het Frans Tekstkenmerken voor receptie
03.0 3	De leerlingen spreken en schrijven doelgericht. In het Engels en in het Frans Minimumvereisten voor productie: - Eenvoudige, gepaste tekststructuur - Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming, oorzaak en tegenstelling - Redelijk herkenbare samenhang - Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die volstaan om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften - Concrete inhoud - Beheersing van bepaalde eenvoudige grammaticale constructies, ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten; begrip van boodschap door ontvanger komt meestal niet in het gedrang - Enkelvoudige zinnen - Gepast register - Beperkte lengte - Variatie aan tekstsoorten Bijkomend voor schriftelijke productie: - Duidelijke, gepaste lay-out - Beheersing van de spelling van de meeste frequente woorden uit het aangeleerde lexicale repertoire, ondanks het voorkomen van fouten hiertegen; begrip van boodschap door ontvanger komt meestal niet in het gedrang.	03.0 3	De leerlingen spreken en schrijven doelgericht met behulp van aangereikte zinnen, sleutelwoorden of een voorbeeld. Ten minste in het Frans Minimumvereisten voor productie: - Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming - Redelijk herkenbare samenhang - Beheersing van hoofdzakelijk geïsoleerde woorden, de meest frequente woorden, transparante woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen die toelaten om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaijer aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve of professionele domein - Concrete inhoud - Beperkte beheersing van eenvoudige constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire - Gepast register - Zeer beperkte lengte - Variatie aan tekstsoorten Bijkomend voor schriftelijke productie: - Korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicale repertoire zijn correct overgeschreven Bijkomend voor mondelinge productie:

<p>Bijkomend voor mondelinge productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gepaste lichaamstaal - Uitspraak is over het algemeen voldoende helder om te worden verstaan ondanks een duidelijk accent, maar gesprekspartners zullen regelmatig om herhaling moeten vragen - Vrij gemakkelijk gebruik van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen, ondanks duidelijke aarzelingen en valse start 	<ul style="list-style-type: none"> - Gepaste lichaamstaal - Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar - Met talrijke onderbrekingen om naar uitdrukkingen te zoeken, minder vertrouwde woorden uit te spreken en om de communicatie te herstellen <p>Met behulp van ondersteunende middelen</p>
<p>03.0 4</p> <p>Met behulp van ondersteunende middelen De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.</p> <p>In het Engels en in het Frans</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor productie</p> <p>Bijkomend voor mondelinge en schriftelijke interactie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gepaste beleefdheidsconventies bij alledaagse taalhandelingen <p>Bijkomend voor mondelinge interactie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De communicatie is afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden 	<p>03.0 4</p> <p>De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge interactie.</p> <p>Ten minste in het Frans</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor productie</p> <p>Bijkomend voor mondelinge interactie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gepaste beleefdheidsconventies bij de meest elementaire alledaagse taalhandelingen - De communicatie is volledig afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden
<p>03.0 5</p> <p>De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.</p> <p>In het Engels en in het Frans</p>	<p>03.0 5</p> <p>De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.</p> <p>Ten minste in het Frans</p>

	<p><i>Voetnoot:</i> Dit minimumdoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere minimumdoelen binnen sleutelcompetentie 3</p> <p>Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.</p>		<p><i>Voetnoot:</i> Dit minimumdoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere minimumdoelen binnen sleutelcompetentie 3</p> <p>Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.</p>
03.0 6	<p>De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>In het Engels en in het Frans</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor productie</p> <p><i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.</p>	03.0 6	<p>De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>Ten minste in het Frans</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor productie</p> <p><i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.</p>
03.0 7	<p>De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <p>Onderstaande elementen gelden voor het Frans én het Engels, tenzij gespecificeerd dat ze enkel voor het Frans of het Engels gelden door de aanduiding van respectievelijk [F] of [E].</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitspraak van klanken en klankencombinaties - Intonatie, ritme en woordklemtoon - Articulatie, relatie klank- en schriftbeeld - Zelfstandige naamwoorden: getal, genus [F] - Congruentie: onderwerp-persoonsvorm, bijvoeglijk naamwoord- zelfstandig naamwoord [F], voltooid deelwoord met être [F] - Lidwoorden 		

	<ul style="list-style-type: none"> - Voornaamwoorden: persoonlijk als onderwerp en als lijdend [F] en meewerkend [F] voorwerp; plaats van het persoonlijk voornaamwoord; aanwijzend, bezittelijk, vragend - Frequente hoofd- en rangtelwoorden - Bijvoeglijke naamwoorden: meervoud [F], vrouwelijk [F], plaats, trappen van vergelijking - Werkwoorden: indicatif [F], impératif [F], infinitif [F], conditionnel de politesse [F]; présent [F], passé récent [F], passé composé [F], imparfait [F], futur proche [F], infinitive [E], imperative [E]; present simple [E], present continuous [E], simple past [E], simple future [E]; regelmatige en frequente onregelmatige werkwoorden, les verbes pronominaux [F] - Frequente voorzetsels - Frequente nevenschikkende en hoofdfrequente onderschikkende voegwoorden - Ontkennende/bevestigende zinnen; mededelende/vragende/bevelende/ uitroepende zinnen - Spelling van in te zetten woorden 		
03.0 8	De leerlingen identificeren bij het lezen en beluisteren van teksten kenmerkende aspecten van maatschappijen en culturen waarin de doeltaal wordt gesproken.	03.0 7	De leerlingen identificeren bij het lezen en beluisteren van teksten kenmerkende aspecten van maatschappijen en culturen waarin de doeltaal wordt gesproken.
03.0 9	<p>Teksten in het Engels en in het Frans</p> <p>De leerlingen drukken de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten uit.</p> <p>Teksten in het Engels en in het Frans</p> <p><i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.</p>	03.0 8	<p>Ten minste teksten in het Frans</p> <p>De leerlingen drukken de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten uit.</p> <p>Ten minste teksten in het Frans</p> <p><i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.</p>
 Sleutelcompetentie 4: Digitale competenties en mediawijsheid			

04.0 1	De leerlingen gebruiken doelgericht basisfunctionaliteiten van toepassingen om digitaal te communiceren.	04.0 1	De leerlingen gebruiken doelgericht basisfunctionaliteiten van toepassingen om digitaal te communiceren.
04.0 2	De leerlingen gebruiken doelgericht basisfunctionaliteiten van toepassingen om digitale inhoud te creëren.	04.0 2	De leerlingen gebruiken doelgericht basisfunctionaliteiten van toepassingen om digitale inhoud te creëren.
04.0 3	De leerlingen gebruiken doelgericht basisfunctionaliteiten van toepassingen om digitale inhoud te beheren aan de hand van een aangereikte structuur.	04.0 3	De leerlingen gebruiken doelgericht basisfunctionaliteiten van toepassingen om digitale inhoud te beheren aan de hand van een aangereikte structuur.
04.0 4	De leerlingen passen ethische, sociale en legale regels toe bij het gebruiken van digitale technologie.	04.0 4	De leerlingen passen ethische, sociale en legale regels toe bij het gebruiken van digitale technologie.
04.0 5	De leerlingen ontwerpen doelgericht een digitaal en niet-digitaal algoritme volgens de principes van computationeel denken en debuggen het.	04.0 5	De leerlingen ontwerpen doelgericht een digitaal en niet-digitaal algoritme volgens de principes van computationeel denken en debuggen het.
	Onderliggende (kennis)elementen: - Bouwstenen van digitale systemen - Principes van computationeel denken: decompositie, patroonherkenning, abstractie, algoritmen.		Onderliggende (kennis)elementen: - Bouwstenen van digitale systemen - Principes van computationeel denken: decompositie, patroonherkenning, abstractie, algoritmen.
Sleutelcompetentie 4: Digitale competenties en mediawijsheid – Basisletterdheid			
BG04 .01	De leerling gebruikt doelgericht basisfunctionaliteiten van toepassingen om digitaal te communiceren.	BG04 .01	De leerling gebruikt doelgericht basisfunctionaliteiten van toepassingen om digitaal te communiceren.
BG04 .02	De leerling gebruikt doelgericht basisfunctionaliteiten van toepassingen om digitale inhoud te creëren.	BG04 .02	De leerling gebruikt doelgericht basisfunctionaliteiten van toepassingen om digitale inhoud te creëren.
BG04 .03	De leerling gebruikt doelgericht basisfunctionaliteiten van toepassingen om digitale inhoud te beheren aan de hand van een aangereikte structuur.	BG04 .03	De leerling gebruikt doelgericht basisfunctionaliteiten van toepassingen om digitale inhoud te beheren aan de hand van een aangereikte structuur.
Sleutelcompetentie 5: Sociaal-relatieve competenties			
05.0 1	De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.	05.0 1	De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.
	<i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.		<i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

06.0 4	<p>De leerlingen analyseren meetkundige objecten met behulp van eigenschappen en meetkundige relaties in het vlak.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eigenschappen van meetkundige objecten: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoeken bij twee evenwijdige rechten en een snijlijn ▪ Hoekensom in driehoeken en vierhoeken ▪ Gelijkzijdige en gelijkbenige driehoeken ▪ Zijden, hoeken en diagonalen in vierhoeken - Meetkundige relaties: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Evenwijdigheid, loodrechte stand, symmetrie met symbolen ($\parallel$, $\#$, $\perp$) - Merkwaardige lijnen in driehoeken: bissectrice, hoogtelijn, middelloodlijn en zwaartelijn - Classificatie van driehoeken en van vierhoeken <p>De leerlingen construeren meetkundige objecten met gegeven eigenschappen in het vlak.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meetkundige objecten: lijnstukken, merkwaardige lijnen, driehoeken, vierhoeken en cirkels 	06.0 4	<p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strategieën om handig te rekenen <p><i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met betekenisvolle contexten van de eerste graad.</p> <p>De leerlingen identificeren meetkundige objecten en relaties in het vlak in betekenisvolle contexten.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meetkundige objecten: rechte, lijnstuk, soorten hoeken, soorten driehoeken, soorten vierhoeken, veelhoek, cirkel - Meetkundige relaties: evenwijdig, snijdend, loodrecht - Meting van hoekgrootte en lengte van een lijnstuk
06.0 5	<p>De leerlingen stellen vlakke meetkundige objecten grafisch voor in betekenisvolle contexten.</p>	06.0 5	<p>De leerlingen stellen vlakke meetkundige objecten grafisch voor in betekenisvolle contexten.</p>
06.0 6	<p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Congruëntiekenmerken: ZZZ, ZHZ, HZH, ZZ90° - Symbool $\cong$ 	06.0 6	<p>De leerlingen berekenen omtrek en oppervlakte van vlakke figuren in betekenisvolle contexten.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omtrek van driehoek en vierhoek als som van de lengtes van de zijden - Omtrek van cirkel met gegeven formule - Oppervlakte van een rechthoek als product van de lengtes van de lange en korte zijde - Oppervlakte van driehoek en cirkel met gegeven formule

06.0 7	De leerlingen leggen het verband tussen een vlakke figuur en haar beeld onder een transformatie van het vlak. Onderliggende (kennis)elementen: <ul style="list-style-type: none"> - Translatie over een vector, spiegeling om een as, spiegeling om een punt en rotatie rond een centrum over een hoek - Eigenschappen van transformaties - Verband tussen transformaties en congruentie - Verband tussen transformaties en symmetrie 	06.0 7	De leerlingen benoemen aan de hand van 2D- en 3D-voorstellingen meetkundige objecten in de ruimte in betekenisvolle contexten: kubus, balk, piramide, bol, kegel, cilinder.
06.0 8	De leerlingen berekenen omtrek en oppervlakte van vlakke figuren: driehoek, trapezium, parallellogram, ruit, rechthoek, vierkant en cirkel.	06.0 8	De leerlingen berekenen met gegeven formule het volume van ruimtefiguren in betekenisvolle contexten: kubus en balk.
06.0 9	De leerlingen analyseren aan de hand van 2D- en 3D-voorstellingen meetkundige objecten in de ruimte: kubus, balk, piramide, bol, kegel en cilinder. Onderliggende (kennis)elementen: <ul style="list-style-type: none"> - Snijdende, kruisende en evenwijdige rechten - Perspectief, aanzichten en verlies van informatie - Herkenning van symmetrie 	06.0 9	De leerlingen hanteren coördinaten in het vlak in betekenisvolle contexten.
06.1 0	De leerlingen berekenen oppervlakte en volume van ruimtefiguren: kubus, balk en cilinder.	06.1 0	De leerlingen voeren een beschrijvend statistisch onderzoek uit met niet-gegroeppeerde gegevens van één grootte in betekenisvolle contexten. Onderliggende (kennis)elementen: <ul style="list-style-type: none"> - Tabel met absolute frequenties - Staafdiagram, cirkeldiagram, lijndiagram - Rekenkundig gemiddelde, mediaan

06.1 1	De leerlingen gebruiken letters als onbekenden, als variabelen en voor veralgemeningen.	06.1 1	De leerlingen lossen vanuit betekenisvolle contexten problemen op door wiskundige concepten en vaardigheden in te zetten. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met wiskundige concepten en vaardigheden en met betekenisvolle contexten van de eerste graad.
06.1 2	De leerlingen rekenen met algebraïsche uitdrukkingen. Onderliggende (kennis)elementen: - Optelling, aftrekking en vermenigvuldiging met eigenschappen en rekenregels - Uitwerking van merkwaardige producten tot een som: $(a+b)^2$ en $(a+b)(a-b)$		
06.1 3	De leerlingen bepalen de getalwaarde van een algebraïsche uitdrukking.		
06.1 4	De leerlingen hanteren coördinaten in het vlak. Onderliggende (kennis)elementen: - Notatie (x, y)		
06.1 5	De leerlingen analyseren recht en omgekeerd evenredige verbanden tussen grootheden. Onderliggende (kennis)elementen: - Tabel en grafiek - Formules $y/x=c$ en $x.y=c$ met c de evenredigheidsfactor		
06.1 6	De leerlingen stellen formules op die regelmaat in eenvoudige patronen en schema's beschrijven.		
06.1 7	De leerlingen lossen vergelijkingen van de eerste graad op in één onbekende in de verzameling van de rationale getallen.		
06.1 8	De leerlingen voeren een beschrijvend statistisch onderzoek uit met niet-gegroepeerde gegevens van één grootheid.		

	<p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tabel met absolute frequenties - Staafdiagram, cirkeldiagram, lijndiagram - Mediaan, rekenkundig gemiddelde, modus, variatiebreedte 		
06.1 9	<p>De leerlingen beargumenteren wiskundige redeneringen.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Als dan-relatie (implicatie, symbool $\Rightarrow$), als-en-slechts-als-relatie (equivalentie, symbool $\Leftrightarrow$) <p><i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met concepten van de eerste graad</p>		
06.2 0	<p>De leerlingen voeren bewerkingen met twee verzamelingen uit: doorsnede, unie en verschil.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Element, deelverzameling - Symbolen $\in, \notin, \subset, \supset, \cap, \cup, \setminus$ - Venn-diagram 		
06.2 1	<p>De leerlingen lossen vraagstukken en problemen op door te mathematiseren en demathematiseren en door gebruik te maken van heuristieken.</p> <p><i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met concepten van de eerste graad.</p>		
06.2 2	<p>De leerlingen gebruiken ICT om berekeningen uit te voeren en grafische voorstellingen te maken.</p> <p><i>Voetnoot:</i></p>		

	Rekening houdend met concepten van de eerste graad.			
06.2 3	De leerlingen beschrijven fenomenen uit de realiteit aan de hand van wiskundige concepten uit de eerste graad.			
06.2 4	De leerlingen leggen de samenhang tussen de verschillende organisatieniveaus in een plantaardig en dierlijk organisme uit met de cel als basiseenheid.			
06.2 5	De leerlingen leggen het belang van fotosynthese uit. Onderliggende (kennis)elementen: - Energieomzetting, stofomzetting en stofuitwisseling - Transport in een organisme	06.1 2	De leerlingen illustreren het belang van fotosynthese.	
06.2 6	De leerlingen leggen uit hoe stofomzettingen, stofuitwisselingen en energieomzettingen het functioneren van de mens en dieren mogelijk maken. Onderliggende (kennis)elementen: - Transport in een organisme - Ademhalingsstelsel, spijsverteringsstelsel, bloedvatenstelsel	06.1 3	De leerlingen leggen het belang van voeding uit voor het functioneren van de mens. Onderliggende (kennis)elementen: - Functie en samenhang van spijsverteringsstelsel, ademhalingsstelsel en bloedvatenstelsel	
06.2 7	De leerlingen illustreren voortplantingswijzen van planten en dieren. Onderliggende (kennis)elementen: - Aseksuele en seksuele voortplanting	06.1 4	De leerlingen illustreren voortplantingswijzen van planten en dieren. Onderliggende (kennis)elementen: - Aseksuele en seksuele voortplanting	
06.2 8	De leerlingen leggen het verloop van de voortplanting bij de mens uit. Onderliggende (kennis)elementen: - Functie van organen van het voortplantingsstelsel	06.1 5	De leerlingen leggen het verloop van de voortplanting bij de mens uit. Onderliggende (kennis)elementen: - Functie van organen van het voortplantingsstelsel	

06.2 9	De leerlingen analyseren voor een biotoop de onderlinge relaties tussen verschillende organismen en de rol van biotische en abiotische factoren. Onderliggende (kennis)elementen: - Biodiversiteit - Verband tussen kenmerken van een organisme, zijn omgeving en zijn overleven	06.1 6	De leerlingen illustreren voor een biotoop de onderlinge relaties tussen verschillende organismen en de rol van biotische en abiotische factoren. Onderliggende (kennis)elementen: - Biodiversiteit - Verband tussen kenmerken van een organisme, zijn omgeving en zijn overleven
06.3 0	De leerlingen leggen het verschil uit tussen een chemisch en een fysisch verschijnsel aan de hand van het deeltjesmodel. Onderliggende (kennis)elementen: Fysische verschijnselen: - Aggregatietoestanden, faseovergangen - Thermische uitzetting, krimp Chemische verschijnselen: - Verbindingen en atomen in functie van chemische omzetting	06.1 7	De leerlingen leggen het verschil uit tussen een chemisch en een fysisch verschijnsel aan de hand van het deeltjesmodel in betekenisvolle contexten. Onderliggende (kennis)elementen: Fysische verschijnselen: - Aggregatietoestanden, faseovergangen - Thermische uitzetting, krimp Chemische verschijnselen: - Chemische omzetting
06.3 1	De leerlingen leggen het verschil uit tussen mengsels en zuivere stoffen aan de hand van het deeltjesmodel in betekenisvolle contexten.	06.1 8	De leerlingen illustreren het verschil tussen zuivere stoffen en mengsels aan de hand van het deeltjesmodel in betekenisvolle contexten.
06.3 2	De leerlingen beschrijven energieomzettingen in systemen. Onderliggende (kennis)elementen: - Energievormen: thermische energie, elektrische energie, potentiële energie, kinetische energie, stralingsenergie, chemische energie	06.1 9	De leerlingen beschrijven energieomzettingen aan de hand van voorbeelden uit het dagelijkse leven.
06.3 3	De leerlingen leggen het verband tussen krachten en hun uitwerking in betekenisvolle contexten.	06.2 0	De leerlingen illustreren krachten en hun uitwerking in betekenisvolle contexten.

	Onderliggende (kennis)elementen: - Grootte, richting en zin van een kracht De leerlingen leggen het verband tussen massadichtheid, volume en massa. Onderliggende (kennis)elementen: - Massadichtheid als verhouding De leerlingen leggen het verband tussen constante snelheid, verplaatsing en tijdsduur. Onderliggende (kennis)elementen: - Constante snelheid als verhouding De leerlingen analyseren eigenschappen van materialen en grondstoffen in functie van een probleemstelling.			
06.3 4				
06.3 5				
06.3 6	De leerlingen analyseren eigenschappen van materialen en grondstoffen in functie van een probleemstelling. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	06.2 1		De leerlingen passen methodes toe om eigenschappen van materialen en grondstoffen vast te stellen in functie van een probleemstelling. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
06.3 7	De leerlingen analyseren principes van de bouw en werking van technische systemen, hun deelsystemen, onderdelen en hun onderlinge samenhang in een energiesysteem en een informatieverwerkend systeem en in minstens 1 van de volgende systemen: een transportsysteem en een biotechnische systeem. De leerlingen doorlopen een technisch proces om een technisch systeem te realiseren vanuit behoeft(e)n en criteria.	06.2 2		De leerlingen analyseren principes van de bouw en werking van technische systemen, hun deelsystemen, onderdelen en hun onderlinge samenhang in een energiesysteem en een informatieverwerkend systeem en in minstens 1 van de volgende systemen: een transportsysteem, een biotechnische systeem. De leerlingen doorlopen een technisch proces om een technisch systeem te realiseren vanuit behoeft(e)n en criteria.
06.3 8	Onderliggende (kennis)elementen: - Ontwerp- en productieproces <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	06.2 3		Onderliggende (kennis)elementen - Ontwerp- en productieproces <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

06.3 9	De leerlingen werken op een veilige en duurzame manier met materialen, stoffen, organismen en technische systemen. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	06.2 4	De leerlingen werken op een veilige en duurzame manier met materialen, organismen, stoffen en technische systemen. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
06.4 0	De leerlingen gebruiken met de nodige nauwkeurigheid meetinstrumenten en hulpmiddelen.	06.2 5	De leerlingen gebruiken met de nodige nauwkeurigheid meetinstrumenten en hulpmiddelen.
06.4 1	De leerlingen gebruiken gepaste grootheden en eenheden in een correcte weergave. Onderliggende (kennis)elementen: - Grootteorde en maatbesef van de grootheden tijd, lengte, oppervlakte, inhoud/volume, massa, spanning, kracht, energie. - Herleiding van courante eenheden.	06.2 6	De leerlingen gebruiken gepaste grootheden en eenheden in een correcte weergave. Onderliggende (kennis)elementen: - Grootteorde en maatbesef van de grootheden tijd, lengte, oppervlakte, inhoud/volume, massa, spanning en energie. - Verband tussen verandering in een courante eenheid en verandering in een maatgetal bij herleidingen.
06.4 2	De leerlingen voeren onderzoek aan de hand van een wetenschappelijke methode om kennis te ontwikkelen en om vragen te beantwoorden. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met concepten van de eerste graad.	06.2 7	De leerlingen passen een wetenschappelijke methode toe om vragen te beantwoorden. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met concepten van de eerste graad.
06.4 3	De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem door wetenschappen, technologie of wiskunde geïntegreerd aan te wenden. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met concepten van de eerste graad en de context waarin dit minimumdoel aan bod komt.	06.2 8	De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een probleem door wetenschappen, technologie of wiskunde geïntegreerd aan te wenden. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met concepten van de eerste graad en de context waarin dit minimumdoel aan bod komt.

06.4 4	De leerlingen illustreren de wisselwerking tussen wetenschappen, technologie, wiskunde en de maatschappij aan de hand van maatschappelijke uitdagingen. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin dit minimumdoel aan bod komt.		
Sleutelcompetentie 6: Competenties inzake wiskunde, exacte wetenschappen en technologie - Basisgeletterdheid			
BG06 .01	De leerling voert met functioneel gebruik van ICT eenvoudige berekeningen uit met natuurlijke, positieve decimale getallen met maximaal 2 cijfers na de komma, procenten en verhoudingen in betekenisvolle contexten. Onderliggende (kennis)elementen: - Schatting grootteorde van resultaten, zinvolle afronding - Verhoudingstabel	BG06 .01	De leerling voert met functioneel gebruik van ICT eenvoudige berekeningen uit met natuurlijke, positieve decimale getallen met maximaal 2 cijfers na de komma, procenten en verhoudingen in betekenisvolle contexten. Onderliggende (kennis)elementen: - Schatting grootteorde van resultaten, zinvolle afronding - Verhoudingstabel
BG06 .02	De leerling gebruikt maatgetallen en eenheden van grootheden in betekenisvolle contexten. Onderliggende (kennis)elementen: - Grootteorde en maatbesef van de grootheden tijd, lengte, oppervlakte, inhoud/volume en massa	BG06 .02	De leerling gebruikt maatgetallen en eenheden van grootheden in betekenisvolle contexten. Onderliggende (kennis)elementen: - Grootteorde en maatbesef van de grootheden tijd, lengte, oppervlakte, inhoud/volume en massa
BG06 .03 BG06 .04	De leerling gebruikt informatie uit eenvoudige tabellen en diagrammen in betekenisvolle contexten. De leerling berekent de omtrek van een vierhoek en de oppervlakte van een rechthoek in betekenisvolle contexten. Onderliggende (kennis)elementen: - Omtrek van een vierhoek als som van de lengtes van de zijden - Oppervlakte van een rechthoek als product van de lengtes van de lange en korte zijde	BG06 .03 BG06 .04	De leerling gebruikt informatie uit eenvoudige tabellen en diagrammen in betekenisvolle contexten. De leerling berekent de omtrek van een vierhoek en de oppervlakte van een rechthoek in betekenisvolle contexten. Onderliggende (kennis)elementen: - Omtrek van een vierhoek als som van de lengtes van de zijden - Oppervlakte van een rechthoek als product van de lengtes van de lange en korte zijde

Sleutelcompetentie 7: Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven		
07.0 1	De leerlingen lichten de betekenis, de principes en de werking van de democratische rechtsstaat en hun verantwoordelijkheid daarin toe. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	07.0 1 <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
07.0 2	De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	07.0 2 <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
07.0 3	De leerlingen lichten toe hoe verschillende vormen van diversiteit verrijkend en uitdagend zijn voor het samenleven. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	07.0 3 <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
07.0 4	De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	07.0 4 <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
Sleutelcompetentie 8: Competenties met betrekking tot historisch bewustzijn		
08.0 1	De leerlingen bouwen een historisch referentiekader op met structuurbegrippen, scharnierpunten en	08.0 1 De leerlingen situeren historische elementen uit hun leefwereld en historische fenomenen in tijd en ruimte

	<p>kenmerken eigen aan de prehistorie, het oude nabije oosten en de klassieke oudheid.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De zeven periodes van het westerse historisch referentiekader: de prehistorie, het oude nabije oosten, de klassieke oudheid, de middeleeuwen, de vroegmoderne tijd, de moderne tijd en de hedendaagse tijd - Structuurbegrippen met betrekking tot de drie dimensies van het historisch referentiekader: tijd, ruimte en de maatschappelijke domeinen (politiek, sociaal, cultureel en economisch) 	<p>op een gegeven tijdlijn met de courante historische periodes en op een kaart.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De zeven periodes van het courante westerse referentiekader: de prehistorie, het oude nabije oosten, de klassieke oudheid, de middeleeuwen, de vroegmoderne tijd, de moderne tijd en de hedendaagse tijd 	
08.0 2	De leerlingen lichten verbanden toe tussen de maatschappelijke domeinen voor samenlevingen uit de prehistorie, het oude nabije oosten en de klassieke oudheid.		
08.0 3	De leerlingen vergelijken kenmerken van bestudeerde samenlevingen in eenzelfde periode en tussen periodes.		
08.0 4	De leerlingen illustreren beperkingen van de westerse periodisering voor de bestudeerde periodes.		
08.0 5	De leerlingen analyseren kritisch verschillende soorten historische bronnen met betrekking tot de bestudeerde periodes in functie van een historische vraag.		
08.0 6	De leerlingen vergelijken historische bronnen met betrekking tot de bestudeerde periodes in functie van een historische vraag.	08.0 2	De leerlingen vergelijken aangereikte bronnen over eenzelfde historisch fenomeen met aandacht voor de maker(s) van de bronnen.
08.0 7	De leerlingen beantwoorden een historische vraag aan de hand van historische bronnen met betrekking tot de bestudeerde periodes en historische redeneerwijzen.		
08.0 8	De leerlingen lichten de invloed toe van de eigen standplaatsgebondenheid op historische beeldvorming met betrekking tot de bestudeerde periodes.	08.0 3	De leerlingen leggen aan de hand van voorbeelden gelijknissen en verschillen uit tussen heden en verleden. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

08.0 9	De leerlingen illustreren hoe mythevorming rond historische fenomenen historische beeldvorming vervormt. Onderliggende (kennis)elementen: - Onderscheid tussen verleden en geschiedenis	08.0 4	De leerlingen lichten betekenis toe van historische fenomenen. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
Sleutelcompetentie 9: Competenties met betrekking tot ruimtelijk bewustzijn			
09.0 1	De leerlingen situeren absoluut en relatief personen, plaatsen en patronen op relevante ruimtelijke schaalniveaus. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met personen, plaatsen en patronen die in de eerste graad aan bod komen.	09.0 1	De leerlingen lokaliseren zichzelf en plaatsen met behulp van lokalisatie- en oriëntatietechnieken.
09.0 2	De leerlingen beschrijven kenmerken van fysischgeografische en sociaalgeografische landschapsvormende lagen.	09.0 2	De leerlingen illustreren natuurlijke en menselijke landschapselementen in een landschap.
09.0 3	De leerlingen analyseren relaties tussen landschapsvormende lagen van plaatsen om verschillen tussen landschappen te verklaren.	09.0 3	De leerlingen illustreren eenvoudige ruimtelijke relaties in een landschap.
09.0 4	De leerlingen illustreren ruimtelijke patronen op verschillende schaalniveaus.		
09.0 5	De leerlingen illustreren dat landschappen evolueren op korte en lange termijn onder invloed van fysischgeografische en sociaalgeografische veranderingen.	09.0 4	De leerlingen illustreren dat landschappen veranderen onder invloed van natuurlijke oorzaken en menselijke ingrepen.
09.0 6	De leerlingen analyseren gevolgen van veranderingen in landschappen voor de mens en voor zijn leefomgeving.		
09.0 7	De leerlingen lokaliseren zichzelf en plaatsen aan de hand van lokalisatie- en oriëntatietechnieken.		
09.0 8	De leerlingen zetten terreintechnieken en geografische hulpbronnen met inbegrip van GIS-viewers functioneel in.	09.0 5	De leerlingen zetten geografische hulpbronnen met inbegrip van GIS-viewers functioneel in.

	<p><i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.</p>		<p><i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.</p>
<p>Sleutelcompetentie 10: Competenties inzake duurzaamheid Omwille van de verwevenheid van deze sleutelcompetentie met andere sleutelcompetenties zoals SC 6 (Competenties inzake wiskunde, exacte wetenschappen en technologie), SC 7 (Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven) en SC 9 (Competenties met betrekking tot ruimtelijk bewustzijn) zijn er geen aparte eindtermen geformuleerd.</p>			
<p>Sleutelcompetentie 11: Financiële en economische competenties</p>			
11.0 1	<p>De leerlingen beargumenteren hun keuzegedrag bij aankopen rekening houdend met hun behoeften, met een persoonlijk budget en een beschikbaar gezinsbudget en met factoren die hun koopgedrag beïnvloeden.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reële en gecreëerde behoeften - Sparen en lenen - Belang van persoonlijk administratiebeheer 	11.0 1	<p>De leerlingen beargumenteren hun keuzegedrag bij aankopen rekening houdend met hun behoeften, met een persoonlijk budget en een beschikbaar gezinsbudget en met factoren die hun koopgedrag beïnvloeden.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reële en gecreëerde behoeften - Sparen en lenen - Belang van persoonlijk administratiebeheer
11.0 2	<p>De leerlingen beoordelen courante betaalmiddelen en courante verkoopkanalen op het vlak van veiligheid, risico's en kosten.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fraude 	11.0 2	<p>De leerlingen beoordelen courante betaalmiddelen en courante verkoopkanalen op het vlak van veiligheid, risico's en kosten.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fraude
11.0 3	<p>De leerlingen lichten de rol van gezinnen, bedrijven en overheid in de economie toe.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inkomsten en uitgaven - Consumeren en produceren - Maatschappelijk verantwoord ondernemen - Profit en non-profit 	11.0 3	<p>De leerlingen lichten de rol van gezinnen, bedrijven en overheid in de economie toe.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inkomsten en uitgaven - Consumeren en produceren - Maatschappelijk verantwoord ondernemen - Profit en non-profit
<p>Sleutelcompetentie 12: Juridische competenties Omwille van de verwevenheid van deze sleutelcompetentie met sleutelcompetenties zoals SC 7 (Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven) en SC 11 (Economische en financiële competenties) zijn er geen aparte eindtermen geformuleerd.</p>			

Sleutelcompetentie 13: Leercompetenties met inbegrip van onderzoekskompetenties, innovatiedenken, creativiteit, probleemoplossend en kritisch denken, systeemdenken, informatieverwerking en samenwerken		
13.0 1	De leerlingen reflecteren over het eigen leerproces en sturen het doelgericht bij.	13.0 1 De leerlingen reflecteren over het eigen leerproces en sturen het doelgericht bij.
13.0 2	De leerlingen zetten (meta)cognitieve leer- en regulatiestrategieën in om zich leerinhouden eigen te maken. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	13.0 2 De leerlingen zetten (meta)cognitieve leer- en regulatiestrategieën in om zich leerinhouden eigen te maken. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
13.0 3	De leerlingen gebruiken school- en vaktaal. <i>Voetnoot:</i> Relevante vakterminologie. Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	13.0 3 De leerlingen gebruiken school- en vaktaal. <i>Voetnoot:</i> Relevante vakterminologie. Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
13.0 4	De leerlingen zoeken doelgericht informatie in diverse bronnen en verwerken die op een kritische en systematische manier. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	13.0 4 De leerlingen zoeken doelgericht informatie in diverse bronnen en verwerken die op een kritische en systematische manier. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
Sleutelcompetentie 14: Zelfbewustzijn en zelfexpressie, zelfsturing en wendbaarheid		
Omwillen van de verwevenheid van deze sleutelcompetentie met sleutelcompetenties zoals SC 1 (Competenties op het vlak van lichamenlijk, geestelijk en emotioneel bewustzijn en op het vlak van lichamenlijk, geestelijke en emotionele gezondheid) en SC 5 (Sociaal-relationale competenties) zijn er geen aparte eindtermen geformuleerd.		
Sleutelcompetentie 15: Ontwikkeling van initiatief, ambitie, ondernemingszin en loopbaancompetenties		
15.0 1	De leerlingen doorlopen bewust hun studie- of beroepskeuzeproces. <i>Voetnoot:</i>	15.0 1 De leerlingen doorlopen bewust hun studie- of beroepskeuzeproces. <i>Voetnoot:</i>

	Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.		Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
15.0 2	De leerlingen genereren creatieve ideeën om een probleem op te lossen en bespreken de uitvoerbaarheid ervan aan de hand van criteria. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	15.0 2	De leerlingen genereren creatieve ideeën om een probleem op te lossen en bespreken de uitvoerbaarheid ervan aan de hand van criteria. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
Sleutelcompetentie 16: Cultureel bewustzijn en culturele expressie			
16.0 1	De leerlingen beschrijven kunst- en cultuuruitingen vanuit eigen waarneming.	16.0 1	De leerlingen beschrijven kunst- en cultuuruitingen vanuit eigen waarneming.
16.0 2	De leerlingen brengen kunst- en cultuuruitingen in verband met de context waarin ze voorkomen. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	16.0 2	De leerlingen brengen kunst- en cultuuruitingen in verband met de context waarin ze voorkomen. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
16.0 3	De leerlingen reflecteren over eigen beleving bij uiteenlopende kunst- en cultuuruitingen. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	16.0 3	De leerlingen reflecteren over eigen beleving bij uiteenlopende kunst- en cultuuruitingen. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
16.0 4	De leerlingen lichten toe hoe een kunstwerk vanuit vorm en inhoud betekenis geeft. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkelingen van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	16.0 4	De leerlingen lichten toe hoe een kunstwerk vanuit vorm en inhoud betekenis geeft. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkelingen van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
16.0 5	De leerlingen doorlopen een artistiek-creatief proces vanuit verbeelding. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkelingen van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.	16.0 5	De leerlingen doorlopen een artistiek-creatief proces vanuit verbeelding. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkelingen van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

Bijlage 2 – Onderwijsdoelen voor het zevende leerjaar dat gericht is op het hoger onderwijs
 De onderstaande teksten zijn in hun globaliteit de (specifieke) eindtermen die conform de Codex Secundair Onderwijs, wat onderwijsdoelen betreft, letterlijk worden opgenomen in de leerplannen.

1. Eindtermen

Sleutelcompetentie 2: Competenties in het Nederlands	
02.01	De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten. Tekstkenmerken voor receptie: Complexe structuur Herkenbare samenhang Standaardnederlands en andere taalvariëteiten Frequente en laagfrequente woorden Figuurlijk taalgebruik Concrete tot algemene inhoud Gemiddelde tot vrij hoge informatiedichtheid Langere, complexere zinnen Grote variatie aan tekstsoorten Bijkomend voor mondelinge receptie: - Normaal spreektempo
02.02	De leerlingen beoordelen doelgericht informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid bij het lezen en luisteren.
02.03	De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten. Tekstkenmerken voor receptie
02.04	De leerlingen nemen notities bij het lezen en beluisteren van teksten. Tekstkenmerken voor receptie Minimumvereisten van de geproduceerde tekst Inhoud en vorm afgestemd op het doel en op de doelgroep
02.05	De leerlingen vatten doelgericht een geschreven tekst schriftelijk samen. Tekstkenmerken voor schriftelijke receptie Minimumvereisten van de geproduceerde tekst: Herformulering op het vlak van woordgebruik en zinsbouw

02.06	<p>De leerlingen spreken en schrijven doelgericht. Minimumvereisten voor productie:</p> <ul style="list-style-type: none"> Herkenbare tekstopbouw Gepaste tekststructuur; vaste tekststructuren Herkenbare tekstverbanden Frequente en laagfrequente woorden Figuurlijk taalgebruik Gepast register Concrete tot algemene inhoud Gemiddelde tot vrij hoge informatiedichtheid Grote variatie aan tekstsoorten Bijkomend voor schriftelijke productie: Tekstopbouwende elementen Gepaste lay-out Standaardnederlands met aandacht voor spelling, interpunctie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid Bijkomend voor mondelinge productie: Gepaste lichaamstaal Standaardnederlands met aandacht voor uitspraak, intonatie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid
02.07	<p>Met behulp van ondersteunende middelen De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie. Tekstkenmerken voor receptie</p>
02.08	<p>Minimumvereisten voor productie De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.</p> <p><i>Voetnoot:</i> Het minimumdoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere minimumdoelen binnen sleutelcompetentie 2.</p>

	Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
02.09	De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen. Tekstkenmerken voor receptie Minimumvereisten voor productie
02.10	De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen. Onderliggende (kennis)elementen: Woordvorming: tussenklank, verbuiging, vervoeging Woordsoorten: betrekkelijk voornaamwoord Betekenisrelaties: antoniem Herkomst van woorden Gevoelswaarde van woorden: eufemisme en dysfemisme Vormen van humor Zinsdelen: handelend voorwerp Woordvolgorde: bijzin, inversie Zinsoorten: ondergeschikte en nevenschikte zinnen, actieve en passieve zinnen Spelling van in te zetten woorden
02.11	De leerlingen passen inzicht in taalgebruik toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen. Onderliggende (kennis)elementen: Vaste tekststructuren Talige elementen om tekstverbanden uit te drukken Communicatiemodel: effect, ruis Effecten van multimediale elementen Argumentatieve teksten met inbegrip van: stelling, tegenargument, drogredenen
02.12	De leerlingen illustreren het effect van taaluitingen, taalvariëteiten en talen op identiteitsvorming en sociale omgang.
02.13	De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

Sleutelcompetentie 3: Competenties in andere talen	
03.01	<p>De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten.</p> <p>Teksten in het Engels of in het Frans</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie:</p> <p>Tekststructuur met een beperkte mate van complexiteit</p> <p>Vrij grote en herkenbare samenhang</p> <p>Hoofdzakelijk frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een beperkte waaijer aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, professionele en educatieve domein</p> <p>Concrete tot vrij algemene inhoud</p> <p>Niet al te hoge informatiedichtheid</p> <p>Zinsbouw met een beperkte mate van complexiteit</p> <p>Vrij korte en af en toe iets langere teksten</p> <p>Variatie aan tekstsoorten</p> <p>Bijkomend voor schriftelijke receptie:</p> <p>Vrij duidelijke lay-out</p> <p>Bijkomend voor mondelinge receptie:</p> <p>Met een beperkte mate van achtergrondruis</p> <p>Normaal spreektempo met weinig pauzes</p> <p>Ondersteunende maar natuurlijke intonatie</p> <p>Heldere uitspraak, duidelijke articulatie</p> <p>Met lichte afwijking ten opzichte van de standaardtaal</p>
03.02	De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.
03.03	<p>Teksten in het Engels of in het Frans</p> <p>Tekstkenmerken voor receptie</p> <p>De leerlingen spreken en schrijven doelgericht.</p> <p>In het Engels of in het Frans</p> <p>Minimumvereisten voor productie:</p>

	<p>Gepaste en herkenbare tekststructuur</p> <p>Duidelijk herkenbare tekstverbanden</p> <p>Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om zich uit te drukken over een beperkte waarder aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, professionele en educatieve domein, al kunnen lexicale beperkingen leiden tot herhaling, tot omhaal van woorden en tot moeite met formulering</p> <p>Concrete tot vrij algemene inhoud</p> <p>Over het algemeen redelijk goede beheersing van eerder en nieuwverworven grammaticale structuren, maar met merkbare invloed vanuit de moedertaal; fouten komen voor, maar begrip van boodschap door ontvanger komt meestal niet in het gedrang</p> <p>Enkelvoudige en eenvoudig samengestelde zinnen</p> <p>Gepast register</p> <p>Vrij beperkte lengte</p> <p>Variatie aan tekstsoorten</p> <p>Bijkomend voor schriftelijke productie:</p> <p>Duidelijk herkenbare tekstopbouw en tekstopbouwende elementen: titel, alinea</p> <p>Gepaste lay-out</p> <p>Heldere doorlopende tekst die over het algemeen te begrijpen is; spelling, leesstengebruik en lay-out staan tekstbegrip niet in de weg</p> <p>Bijkomend voor mondelinge productie:</p> <p>Gepaste lichaamstaal</p> <p>Uitspraak is over het algemeen duidelijk te verstaan en begrip van de boodschap komt meestal niet in het gedrang ondanks mogelijke uitspraakfouten</p> <p>Kan zich betrekkelijk vlot uitdrukken ondanks regelmatig pauzes of herstelacties</p> <p>Met behulp van ondersteunende middelen</p> <p>De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.</p> <p>In het Engels of in het Frans</p> <p>Tekstenmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor productie</p> <p>Bijkomend voor mondelinge en schriftelijke interactie:</p> <p>Gepaste beleefdheidsconventies bij taalhandelingen</p> <p>Bijkomend voor mondelinge interactie:</p>
03.04	

	<p>Kan onvoorbereid deelnemen aan een eenvoudig gesprek, maar zal soms moeten vragen om herhaling van bepaalde woorden en zinnen</p> <p>Kan een eenvoudig gesprek beginnen, gaande houden en beëindigen</p> <p>Kan elementen uit het gesprek herhalen om begrip te bevestigen</p>
03.05	<p>De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.</p> <p>In het Engels of in het Frans</p> <p><i>Voetnoot:</i> Het minimumdoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere minimumdoelen binnen sleutelcompetentie 3. Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.</p>
03.06	<p>De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>In het Engels of in het Frans</p> <p>Tekstmerken voor receptie</p> <p>Minimumvereisten voor productie</p>
03.07	<p>De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <p>Voornaamwoorden: persoonlijk (als onderwerp en als lijdend [F] en meewerkend [F] voorwerp, met nadruk [F]); plaats van het persoonlijk voornaamwoord; onbepaald, betrekkelijk, en [F], y [F]</p> <p>Bijvoeglijke naamwoorden: trappen van vergelijking</p> <p>Hoofd- en rangtelwoorden</p> <p>Werkwoorden: ind. futur simple [F]; present perfect simple [E], present perfect continuous [E], past continuous [E], conditionnel présent [F], going to future [E]; do om iets te benadrukken [E]</p> <p>Frequente bijwoorden op -ment [F], -ly [E]</p> <p>Frequente modal verbs [E]</p> <p>Frequente voorzetselgroepen</p> <p>Genitiefvormen [E]</p> <p>Frequente onderschikkende voegwoorden</p>

	<p>Betrekkelijke bijzinnen met qui, que, dont, où [F]; met that, who, whose, which, when, where, why [E]</p> <p>The conditional (realis) [E]</p> <p>Uitspraak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Specifieke grafieën en klanken - Liaison, enchaînement [F] - Letters van het alfabet - Zinsklemtoon <p>Spelling van in te zetten woorden</p>
03.08	<p>De leerlingen drukken de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten uit.</p> <p>Teksten in het Engels of in het Frans</p> <p><i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.</p>
	<p>Sleutelcompetentie 6: Competenties inzake wiskunde, exacte wetenschappen en technologie</p>
06.01	<p>De leerlingen rekenen met reële getallen.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Optelling, aftrekking, vermenigvuldiging, deling, machtsverheffing met gehele exponenten, vierkantsworteltrekking met rekenregels en eigenschappen - Voorstelling van vierkantsworteltrekking als machtsverheffing met exponent $1/2$ - Schatting grootteorde, afronding
06.02	<p>De leerlingen passen de stelling van Pythagoras toe om meetkundige problemen op te lossen in het vlak.</p>
06.03	<p>De leerlingen herkennen functies en leggen het verband tussen verschillende representaties van een functie: verwoording, tabel, grafiek en voorschrift.</p>
06.04	<p>De leerlingen brengen met behulp van de grafiek, kenmerken van een functie in verband met de betekenisvolle situatie die door de functie beschreven wordt.</p>
06.05	<p>De leerlingen bepalen het voorschrift, de grafiek, de tabel en de verwoording van een eerstegraadsfunctie als één van de andere representaties gegeven is.</p> <p>Onderliggende (kennis)elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Richtingscoëfficiënt - Snijpunt met de y-as
06.06	<p>De leerlingen analyseren kenmerken van eerstegraadsfuncties: nulwaarden, tekenverloop, stijgen/dalen.</p>
06.07	<p>De leerlingen lossen eerstegraadsvergelijkingen en -ongelijkheden in één onbekende grafisch op.</p>
06.08	<p>De leerlingen lossen eerstegraadsvergelijkingen in één onbekende algebraïsch op.</p>

06.09	De leerlingen gebruiken modellen voor exponentiële groei. Onderliggende (kennis)elementen: - Beginwaarde, groeifactor
06.10	De leerlingen lossen telproblemen op met behulp van boomdiagrammen en vennndiagrammen. Onderliggende (kennis)elementen: - Somregel, productregel, complementregel
06.11	De leerlingen bepalen kansen met behulp van boomdiagrammen en de wet van Laplace. Onderliggende (kennis)elementen: - Verband tussen relatieve frequentie en kans
06.12	De leerlingen verklaren het belang van representativiteit bij steekproeven voor het formuleren van statistische besluiten over een populatie.
06.13	De leerlingen gebruiken de normale verdeling als continu model bij gegeven data. Onderliggende (kennis)elementen: - Grafische beoordeling van de toepasbaarheid van het model - Rekenkundig gemiddelde en de standaardafwijking van de gegeven data als schatting voor de parameters van het model - Grafische betekenis van gemiddelde en standaardafwijking van een normaal verdeelde kansvariabele in termen van de Gausskromme - Histogram
06.14	De leerlingen berekenen kansen bij een normaal verdeelde kansvariabele.
06.15	De leerlingen beschrijven fenomenen uit de realiteit aan de hand van wiskundige concepten uit het zevende leerjaar gericht op het hoger onderwijs.
06.16	De leerlingen lossen vraagstukken en problemen op door te mathematiseren en demathematiseren en door gebruik te maken van heuristieken. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met concepten uit het zevende leerjaar gericht op het hoger onderwijs.
06.17	De leerlingen gebruiken ICT om berekeningen uit te voeren en grafische voorstellingen te maken. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met concepten uit het zevende leerjaar gericht op het hoger onderwijs.

06.18	De leerlingen illustreren bij de mens hoe hormonale regeling en gezondheidsgedrag de vruchtbaarheid beïnvloeden.
06.19	De leerlingen leggen het overerven en de expressie van kenmerken bij organismen uit.
06.20	De leerlingen gebruiken een atoommodel om de structuur van atomen te beschrijven.
06.21	De leerlingen interpreteren de symbolische schrijfwijze van enkelvoudige en samengestelde stoffen.
06.22	De leerlingen interpreteren chemische reacties in termen van materie- en energie-uitwisseling.
06.23	De leerlingen reflecteren over aangereikte toepassingen of processen in het kader van duurzame chemie.
06.24	De leerlingen verklaren aan de hand van eigenschappen van golven fenomenen of toepassingen uit het dagelijks leven.
06.25	De leerlingen stellen krachten vectorieel voor en leggen het verband tussen de verandering van de bewegingstoestand van een lichaam en de resulterende kracht. Onderliggende (kennis)elementen: - Dynamische effecten van een resulterende kracht: versnellen, vertragen, van richting veranderen
06.26	De leerlingen illustreren de wisselwerking tussen wetenschappen, technologie, wiskunde en de maatschappij aan de hand van maatschappelijke uitdagingen.
	<i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
	Sleutelcompetentie 13: Leercompetenties met inbegrip van onderzoekscompetenties, innovatiedenken, creativiteit, probleemoplossend en kritisch denken, systeembenken, informatieverwerking en samenwerken
13.01	De leerlingen reflecteren cyclisch, vakspecifiek en vakoverschrijdend over het eigen leerproces en sturen het op basis daarvan doelgericht bij.
13.02	De leerlingen zetten (meta)cognitieve leer- en regulatiestrategieën in om zich leerinhouden eigen te maken. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
13.03	De leerlingen gebruiken school- en vaktaal. <i>Voetnoot:</i> Vakterminologie relevant voor het realiseren van de minimumdoelen basisvorming en de specifieke minimumdoelen. Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
13.04	De leerlingen zoeken doelgericht informatie in diverse bronnen en verwerken die op een kritische en systematische manier. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

Sleutelcompetentie 15: Ontwikkeling van initiatief, ambitie, ondernemingszin en loopbaancompetenties	
15.01	De leerlingen doorlopen bewust hun studie- of beroepskeuzeproces. <i>Voetnoot:</i> Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

2. Specifieke eindtermen

Wetenschapsdomein 01: Algemene doorstroomcompetenties	
01.01.01	De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met inhouden van het zevende leerjaar gericht op het hoger onderwijs.

Bijlage 3 – Onderwijsdoelen voor het zevende leerjaar dat gericht is op het hoger onderwijs waaruit de school minstens één onderwijsdoel kiest in functie van de doelgroep en de doorstroom

De onderstaande teksten zijn in hun globaliteit de (specifieke) eindtermen waaruit de school minstens 1 (specifieke) eindterm kiest in functie van de doelgroep en de doorstroom. De (specifieke) eindtermen worden conform de Codex Secundair Onderwijs, wat onderwijsdoelen betreft, letterlijk opgenomen in de leerplannen.

1. Eindtermen

Sleutelcompetentie 6: Competenties inzake wiskunde, exacte wetenschappen en technologie	
06.27	De leerlingen gebruiken de goniometrische getallen sinus, cosinus en tangens in rechthoekige driehoeken om meetkundige problemen op te lossen. Onderliggende (kennis)elementen: - Grondformule van de goniometrie
06.28	De leerlingen lossen stelsels van twee eerstegraadsvergelijkingen in twee onbekenden algebraïsch en grafisch op.

2. Specifieke eindtermen

Wetenschapsdomein 02: Moderne talen	
02.04.01	De leerlingen analyseren hoe de context de betekenis van een taaluiting beïnvloedt.
02.12.01	De leerlingen redigeren schriftelijke teksten op taalgebruik en consistentie. Onderliggende (kennis)elementen: - Criteria: Standaardnederlands, spelling, interpunctie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, stijl, vormcorrectheid, adequaatheid, tekstconventies, tekststructuur, registerkeuze
Wetenschapsdomein 06: Wiskunde	
06.09.01	De leerlingen rekenen met vectoren in het vlak. Onderliggende (kennis)elementen: - Bewerking: optelling en vermenigvuldiging met een getal - Norm met een vector en ontbinding van een vector in zijn componenten
06.10.01	De leerlingen bepalen het voorschrift of de grafiek van een tweedegraadsfunctie als de andere representatie gegeven is. Onderliggende (kennis)elementen: - Voorschrift $f(x)=a(x-p)^2+q$
06.10.02	De leerlingen lossen tweedegraadsvergelijkingen van de vorm $a(x-p)^2+q = 0$ algebraïsch op.

06.10.03	De leerlingen analyseren kenmerken van tweedegraadsfuncties: nulwaarden, tekenverloop, stijgen/dalen, extremum en symmetrie ten opzichte van een verticale rechte.
Wetenschapsdomein 08: Biologie	
08.04.01	De leerlingen leggen uit dat beweging het resultaat is van een interactie tussen zenuw-, spier- en beenderstelsel.
Wetenschapsdomein 09: Chemie	
09.03.01	De leerlingen leggen het verband tussen de plaats en de eigenschappen van atomen in het PSE.
Wetenschapsdomein 10: Aardwetenschappen	
10.02.01	De leerlingen analyseren interacties en processen in ecosystemen.
Wetenschapsdomein 11: Fysica	
11.18.01	De leerlingen verklaren het effect van inwerkende krachten op de bewegingsverandering van een systeem aan de hand van de drie wetten van Newton.
11.18.02	De leerlingen berekenen spanning over, stroomsterkte door, weerstand en vermogen van een verbruiker.
Wetenschapsdomein 12: STEM	
12.01.01	De leerlingen ontwikkelen een oplossing voor een probleem door STEM-disciplines geïntegreerd toe te passen. Onderliggende (kennis)elementen: - Interactie tussen onderzoeken en ontwikkelen - Modelleren
12.03.01	De leerlingen passen geschikte labotechnieken toe om betrouwbare informatie te verzamelen met aandacht voor goede labopraktijken.
Wetenschapsdomein 13: Bewegingswetenschappen	
13.02.01	De leerlingen beschrijven bewegingsactiviteiten vanuit anatomisch, fysiologisch of biomechanisch perspectief.
Wetenschapsdomein 14: Gedragwetenschappen	
14.03.01	De leerlingen lichten sociaal gedrag toe. Onderliggende (kennis)elementen: - Sociaal gedrag: groepsprocessen, sociale beïnvloeding
14.04.01	De leerlingen passen pedagogische modellen toe op concrete opvoedingssituaties. Onderliggende (kennis)elementen: - Risicofactoren en beschermende factoren op micro-, meso- en macroniveau die de opvoeding beïnvloeden
Wetenschapsdomein 16: Economie	
16.04.01	De leerlingen analyseren de prijsvorming bij volkomen concurrentie. Onderliggende (kennis)elementen: - Prijselasticiteit
16.08.01	De leerlingen illustreren hoe een onderneming haar marketingmix samenstelt op basis van haar marketingstrategie.